

Dnr 1.4.1-215-2018

Handläggare

Mats Larsson/Pär Westin
Telefon: 508 301 00 vx

Till

Kyrkogårdsnämnden
2018-04-18

Minnesplats och minnesmärke på Skogskyrkogården

Svar på ärende för beredning

Förvaltningens förslag till beslut

1. Kyrkogårdsnämnden godkänner redovisningen
2. Kyrkogårdsnämnden ger förvaltningen i uppdrag att anlägga en minnesplats med minnesmärke enligt förslag i tjänsteutlåtandet.

Mats Larsson
Förvaltningschef

Sammanfattning

I ärendet redovisar förvaltningen förslag till en minnesplats med minnesmärke på Skogskyrkogården. Syftet är att uppmärksamma och hedra de tusentals dödfödda barn som är gravsatta på en mängd olika platser på begravningsplatsen.

Förslaget innebär att en minnesplats anläggs vid kvarter 36 på Skogskyrkogården. Denna plats ligger nedanför minneslunden i nära anslutning till den entré som många besökare tar från Skogskyrkogårdens tunnelbanestation. Platsen är tillgänglig för alla.

Förvaltningen föreslår att en återlämnad gravsten i granit återanvänds som minnesmärke. Den slipas ned och får en enkel utformning med lämplig symbolik. Det ska vidare finnas möjlighet för anhöriga och besökare att smycka på platsen med blommor och tända ljus.

Förvaltningen föreslår att minnesmärket inte har någon text. Däremot ska minnesplatsen skyltas med text som beskriver till vilka minnesplatsen har skapats.

Genom denna hantering påskyndas genomförandet och förhoppningen är att minnesplatsen med minnesmärket kan tas i bruk efter sommaren. Det förutsätter dock att Länsstyrelsen i Stockholms län godkänner de föreslagna åtgärderna enligt Kulturmiljölagen 4 kap.

Bakgrund

Kyrkogårdsnämnden gav vid sitt sammanträde den 1 februari 2018 kyrkogårdsförvaltningen i uppdrag att utreda var ett minnesmärke för dödfödda barn kan placeras på Skogskyrkogården och hur det bör utformas.

Nämnden angav i sin skrivelse för beredning följande:

”Dagens Nyheter har i två artiklar (27 december 2017 och 9 januari 2018) uppmärksammat att fram till 1970-talet begravdes barn som dött före, under eller straxt efter förlossningen på Skogskyrkogården utan att föräldrarna informerades om vad som hänt deras barn och var de blivit begravna. Trots att föräldrar enligt då gällande lagstiftning hade rätt att bestämma vad som skulle hända med dödfödda barn. Idag fungerar det annorlunda och föräldrar får träffa sina barn och bestämma vad som ska hända med dem, om de ska begravas eller inte och var.

Många läsarreaktioner har kommit in till Dagens Nyheter efter artiklarna, med vittnesmål om en sorg som inte fått ta plats och önskemål om ett minnesmärke har lyfts fram. Vi tror att ett minnesmärke kan fylla en viktig funktion och bli en plats dit anhöriga vars barn begravts på olika platser på Skogskyrkogården kan gå för att minnas och sörja sina barn. Förhoppningsvis kan detta minnesmärke bidra till att läka sår som många människor länge burit med sig”.

Ärendets beredning

Ärendet har handlagts på Begravnings- och serviceavdelningen i dialog med förvaltningschefen.

Ärendet har behandlats i förvaltningsgrupp den 5 april.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen konstaterar inledningsvis att hantering av dödfödda barn såsom den beskrivs i nämndens skrivelse pågick ända in på 70-talet. Exempelvis fattade kyrkogårdsnämnden vid sitt sammanträde den 8 mars 1972 (§11) beslutet ”att *gravsättning av dödfödda barn o.dyl inom nämndens begravningsplatser, som företas efter beställning av sjukhus, fr o m den 1 januari 1972 generellt skall vara avgiftsfri*”.

Efter Dagens Nyheters artiklar har ett 50-tal anhöriga varit i kontakt med förvaltningen. Flera har varit mycket positiva till initiativet att upprätta ett minnesmärke på Skogskyrkogården.

Enligt kyrkogårdsförvaltningens register i mars 2018 är det 2546 dödfödda barn som gravsatts på Skogskyrkogården i 130 olika gemensamhetsgravar (”flerbarnsgravar”). I några fall har barnen inte varit dödfödda utan levt en kort tid efter födelsen. Dessa gemensamhetsgravar finns på 13 olika gravkvarter på Skogskyrkogården. Observera att indatering av gamla dokument från sjukhusen i våra digitala gravböcker fortfarande pågår. Siffrorna är därför inte definitiva.

Förvaltningen anser att ett minnesmärke ska uppföras på en minnesplats där det ges möjlighet till stillhet och eftertanke för besökare. Minnesplatsen skall vara tillgänglig för alla. Det bör finnas planteringar och bänkar som samtidigt omsluter och avdelar platsen. Det ska vidare finnas möjlighet för anhöriga och besökare att smycka platsen med blommor och tända ljus.

Förvaltningens förslag är att anlägga en minnesplats med minnesmärke vid kvarter 36 på Skogskyrkogården. Denna plats ligger nedanför minneslunden i nära anslutning till den entré som många besökare tar från Skogskyrkogårdens tunnelbanestation. Platsen ligger bredvid de askgravkvarter som byggts under senare år längs med kyrkogårdsmuren.

Minnesplatsen kommer att få ett eget ”landskapsrum”, en avgränsning mot askgravplatserna. I närheten av platsen finns också ett större träd som på ett naturligt sätt avgränsar platsen.

Förvaltningen föreslår vidare att den sten som skall användas som minnesmärke lämpligen är en äldre återlämnad gravsten i granit. En sådan sten kan slipas ned och återanvändas. Förvaltningens förslag

är att själva minnesmärket (den återanvända gravstenen i granit) får en enkel utformning med lämplig symbolik.

Förvaltningen föreslår att minnesmärket inte har någon text. Däremot ska minnesplatsen skyltas med text som beskriver till vilka minnesplatsen har skapats.

Genom denna hantering påskyndas genomförandet och förhoppningen är att minnesplatsen med minnesmärket kan tas i bruk efter sommaren. Innan dess måste dock Länsstyrelsen i Stockholms län godkänna de föreslagna åtgärderna enligt Kulturmiljölagen 4 kap.

I samband med att minnesplatsen tas i bruk planeras en enklare ceremoni att genomföras.

Bilagor

1. Karta över placering av minnesplats.
2. Skiss - utformning av minnesplats